

La detecció del bacteri *Xylella fastidiosa* a les Balears

La *Xylella fastidiosa* és un bacteri fitopatogen descrit per primera vegada als Estats Units fa quaranta anys. D'allà passà a Sudamèrica l'any 1987 i posteriorment arribà al sudest asiàtic al 2013, a Iran l'any següent, i després al sud d'Europa i també a Alemanya. Aquest bacteri es transmet per insectes vectors, principalment cicadèl·lids i cercòpids, i l'espectre d'espècies sobre les que es manifesta és molt nombrós, entre elles cítrics, olivera, ametlers, baladres, i un llarg etcètera.

El primer brot detectat a Mallorca fou a un centre de jardineria ubicat a Porto Cristo l'octubre de 2016. Posteriorment es van detectar tres casos positius més. La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca va engegar els protocols de contenció i eradicació (destrucció d'arbres al voltant susceptibles d'estar infectats, col·locació de cartells a l'àrea del perímetre del primer focus, trampes cromotròpiques per encertar amb exactitud el principal vector de la malaltia, etc.) marcats per la Comissió Europea i al llarg d'aquests mesos s'han anat efectuant més mostrejos i més deteccions.

La situació actual a dia d'avui, és que el total de positius a l'illa de Mallorca és de 71, a Eivissa 21, i a Menorca encara no s'ha detectat cap positiu, tot i que s'espera que en breu també hi apareguin casos. A ningú se li escapa la paradoxa que la primera comunitat de l'estat espanyol que ha donat l'alarma per presència d'aquest bacteri sigui un territori illenc delimitat per la mar, cosa que fa impossible que els vectors hagin pogut arribar pel seu compte.

Danys i simptomatologia

Els símptomes d'afecció a les diferents espècies és difusa i poc clara: fulles amb la part superior seca i tancada (ben igual que els símptomes de sequera) en ametlers; el mateix per les oliveres, confonent-se fàcilment també amb atacs de *verticillium* (sectors de l'arbre que s'assequen lentament); en ornamentals taques obscures similars a patiment de fred. Quan es fa la secció de la fusta d'un arbre infectat es veu el sistema vascular necrosat, sec, que ocasiona la mort de la branca (i l'arbre), talment els ressenyats pels fongs de fusta a l'ametler.

És a dir, es tracta d'un bacteri que apareix en condicions d'estres pronunciat, ja sigui per sequera, abandonament, falta de nutrients, poda inadequada i que es fa forta damunt material vegetal debilitat.

En aquestes condicions, l'arbre es va assecant i l'arbre mor després d'unes temporades. Molt probablement, la presència de *Xylella* a Mallorca ve d'alguns anys enrere però no s'havia detectat i s'havien atribuït els símptomes abans esmentats.

Procediments

Donat que els casos positius ja estan repartits per tota l'illa s'ha aixecat l'àrea de Zona Afectada (el centre de jardineria de Porto Cristo) i es contempla tot el territori de les Balears com afectat per *Xylella fastidiosa*. La Conselleria, encertadament al nostre entendre, ha aplicat les mesures legislatives de menor impacte pel sector per evitar que l'erradicació de la malaltia sigui més perjudicial que l'atac en sí (com passà al sud d'Itàlia), pel que s'ha atès a les mesures de contenció que impliquen la crema dels arbres que han donat positiu i la vigilància de les plantes de l'entorn. Per tal motiu s'ha decidit les següents mesures:

- Queda prohibida la sortida des del territori de material vegetal per a la plantació (excepte llavors) que estiguin inclosos com a vegetals especificats a l'Annex I de la Decisió d'Execució 2015/789, d'acord amb l'Ordre APM/21/2017, de 20 de gener.
- Aquesta mesura cautelar tindrà una durada inicial d'un any.
- Es seguiran mostrejant i inspeccionant cultius i centres de jardineria

Si algú detecta els símptomes que facin pensar amb els de la *Xylella*, s'ha d'enviar una mostra als serveis d'anàlisi de la Conselleria (la qual es troba desbordada a hores d'ara), i si resulta positiu s'ha de cremar la planta en qüestió. Les demés que hi ha a la vora no s'ha de retirar, però, evidentment, sí s'han de vigilar i fer-ne el seguiment.

Especificacions en Agricultura Ecològica

La Conselleria està redactant un document de bones pràctiques agrícoles per prevenir i fer front aquest bacteri, que aniran encaminades a mantenir els arbres en el millor estat sanitari possible i el control dels insectes vectors, varis cicadèl·lids i l'espècie *Philaenus spumarius* mitjançant trampeig i tractaments insecticides, entre d'altres.

El control d'aquests insectes vectors és on es donaria la única diferència entre cultius ecològics i convencionals, essent perfectament assumible amb els insecticides autoritzats pel reglament d'Agricultura Ecològica. La resta de mesures són preventives (desinfecció d'eines, ús de sals de coure i polisulfur de calç en tractaments preventius sobre l'arbre), atès que no existeix un bactericida convencional que li sigui efectiu i l'enorme varietat de plantes (ornamentals i silvestres) que poden ser potencialment afectades.

L'arribada d'aquest bacteri s'afegeix a una llista d'una dotzena d'insectes, fongs, bacteris, contraris pels cultius que s'han introduït els darrers quinze anys. Recordem que la majoria de patologies present als cultius van arribar a un moment donat. La cendrada, mildiu, botrytis, minador, escarabat de la patata, etc., irromperen a les illes, marcant les etapes comuns del nouvingut i el seu impacte al medi: introducció de la nova patologia, desenvolupament, difusió i multiplicació amb més o manco intensitat, aparició de contraris naturals que aprenen a combatre-lo, relativa normalització (en funció de la virulència del patogen). Tota espècie establerta a un espai és molt difícil d'esvair. Si parlem d'insectes o fongs ja és un procés irreversible. Llavors aquestes passen a formar part de la realitat agrària i no es té més remei que conviure amb elles. Dins aquest context contrasten els danys amb l'alarmisme provocat pels mitjans. La situació és greu, però probablement assumible. A la pàgina web de la Conselleria trobareu informació més detallada: www.caib.es

Estarem pendent de les instruccions de la Conselleria en quant a les mesures sanitàries, que vos passarem tan bon punt ens arribin, així com més informació que es vagi produint.

Miquel Serra, tècnic d'APAEMA / assessorament.apaema@gmail.com

Porreres, 24 de gener de 2017